

full d'assessorament *de* *l'escola de pares de la* **FaPaC**

I TU, QUÈ VOLS FER QUAN SIGUIS GRAN?: L'ORIENTACIÓ VOCACIONAL I PROFESSIONAL DESPRÈS DE L'EGB

0. Quants de nosaltres no en haurem preguntat moltes vegades: què estudiarà el meu fill o la meva filla quan acabi l'EGB?, on podrà continuar la seva formació, al BUP o la FP?, o potser en un centre experimental de la reforma?, què és el millor per a ells?. Segurament també els haurem preguntat, què t'agradaria estudiar després de l'EGB?.

Probablement ho haurem discutit sovint amb la nostra parella, amb els amics o amb els mestres. Fins i tot haurem somniat alguna vegada que el nostre fill podria arribar a ser un metge famós o que la nostra filla serà una coneguda arquitecte; o bé al contrari, ens haurem angoixat només de pensar que no tindran mai cap títol. En tot cas, no són més que somnis.

Tanmateix, un dels errors més freqüents en aquest àmbit, consisteix a projectar en els fills una frustració vocacional nostra, i a tractar que siguin ells qui la realitzin en el nostre lloc. Davant una equivocació com aquesta, cal recordar que els pares no hem "d'escollir" el destí dels nostres fills; només hem d'aconsellar-los, fer-los-hi costat, i ajudar-los a decidir-se. Per això, abans de decidir-nos -pares i fills- per qualsevol via professional, cal conèixer de la manera més objectiva possible, els desitjos, gustos, possibilitats i aptituds dels fills.

La dificultat rau en què un jove de 13 o 14 anys no sap encara allò que vol; la vida es presenta canviant, incerta, de vegades inquietant. Cada dia s'enfronta a noves situacions que haurà d'assimilar bé abans que pugui escollir. Però no pas per això cal passar ànsia i pensar que una elecció és sempre definitiva i que una equivocació serà una càrrega durant tota la vida.

Ara bé, què podem fer davant la disjuntiva que se'ns presenta quan el nostre fill o filla ha acabat el vuitè?

Primer de tot, tractem d'acostar-nos, conèixer i descobrir la manera desapassionada els interessos, desitjos, esperances i temors dels nostres fills; després, informem-nos juntament amb els educadors, de quines són llurs aptituds i vocacions. En cas que l'elecció del nostre fill no ens sembli adient, no ens hi oposem obertament, no tractem de fomentar-li artificialment unes vocacions no reals. Pensem que aquesta elecció pot ser transitòria i canviant.

Finalment, cal tenir clar què ofereix el nostre sistema educatiu en aquest moment (no oblidem que quan es posi a la pràctica la Reforma, algunes coses canviaran) per als qui acabin el vuitè.

Per tal d'ajudar-vos en aquesta cruïlla de camins, hem aplegat alguns dels elements que cal tenir en compte per aconsellar els nostres fills a l'hora d'escollir per on hem de seguir després de l'EGB.

1. L'ORIENTACIÓ ESCOLAR: QUÈ ÉS?

L'orientació ha passat de ser una activitat puntual, en la qual el jove hi tenia un paper passiu, se li feia omplir un test, i pràcticament hom decidia per ell, a ser una activitat que segueix tot un procés al llarg d'un període de temps ampli, en el qual l'alumne n'és l'eix fonamental.

Actualment es concebeix l'elecció professional com una decisió conjunta del jove, la família i l'escola.

En qualsevol procés d'orientació cal tenir present: el coneixement que tingui el jove de sí mateix, la seva capacitat, personalitat, ambient escolar i familiar, la informació i coneixement del jove i de la família sobre el ventall d'oportunitats que li ofereix el context social que l'envolta.

A la revista "Perspectiva Escolar" núm. 106, el psicòleg Joan Riart, defineix l'Orientació vocacional i professional com "... aquell procés que realitza l'adolescent, amb ajuda, coordinat per l'orientador i encaminat a escollir una àrea vocacional, una professió i una ocupació del seu temps. Recolzant l'elecció amb alternatives reals i possibles i amb propostes de preparació polivalent".

2. ASPECTES QUE CAL TENIR EN COMPTE EN L'ORIENTACIÓ

Hi ha uns factors externs a la persona i uns factors d'ordre intern. Tots dos són importants. Qualsevol intent d'orientació ha de considerar-los igualment rellevants.

2.1. Factors Personals

Entenem per factors personals aquells que són intrínsecs a l'individu i que configuren la seva manera de ser, d'actuar i de desenvolupar-se en el medi en què es mou. Són els següents:

-Aptituds: són les condicions que, en principi, podrien considerar-se inherents al jove: aptituds verbals, espaials, numèriques, mecàniques, perceptives, memorístiques, psicomotores, etc.

- Interessos i motivacions: corresponen als desitjos o impulsos que el jove ha anat desenrotllant en funció del seu procés de maduració, i dels seus gustos. Les àrees professionals que d'alguna manera permeten orientar aquests interessos són: l'aire lliure, la mecànica, el càlcul, les científiques, artístiques, musicals, assistencials, administratives, etc.

- La personalitat: podríem definir-la com un conjunt de trets i maneres de reaccionar en el medi. Els aspectes que podríem considerar-ne, la introversió, extraversió, inestabilitat, estabilitat, etc.

- Capacitats i limitacions físiques: cal considerar i conèixer les capacitats personals relacionades amb la visió, l'audició, el pols, etc.

2.2. Factors Externs

Són aquells factors que, essent externs a l'individu, poden facilitar o impedir el desenvolupament d'una elecció.

- La situació econòmica de la família: cal tenir molt present aquest aspecte sobretot arribat el moment en què el jove s'hagi de decantar per una carrera o professió determinada després del BUP o la FP.

- Situació del mercat de treball: aquesta part la tractarem amb més detall tot seguit.

3. I DESPRÈS DE L'EGB, QUÈ?

L'estructuració del sistema educatiu actual imposa a l'alumne l'obligació de prendre una decisió quan acabi l'EGB, en una edat en què, per l'etapa del desenvolupament evolutiu que travessa, no sol tenir la maduresa suficient per fer la tria de manera conscient, voluntària i amb uns objectius i finalitats concrets.

D'altra banda, per als pares vol dir reflexionar seriosament sobre el futur dels fills. Normalment també significa canviar d'escola, la qual cosa comporta prendre una decisió consensuada per tots. Si el nostre fill o filla ha tret el graduat escolar, podrà escollir lliurement entre el BUP, la FP o alguna altra especialitat. Si ha obtingut el certificat escolar, haurà de descartar la possibilitat d'accedir al BUP.

En acabar l'EGB, hi ha, doncs diverses alternatives per a continuar els estudis; de fet, actualment no és obligatori seguir estudiant més enllà dels 14 anys, però el que sí que hem de fer els pares, és tractar que el nostre fill o filla no es "despengi" dels estudis. Cal doncs insistir, en la mesura que sigui possible, que continuï estudiant en el context de l'educació reglada. A més a més, no hem d'oblidar que el nostre sistema laboral prohibeix treballar fins que no es

tinguin els 16 anys. Si dels 14 als 16 no estudia, segurament no tindrà res a fer (que també és un aprenentatge, però negatiu).

4. L'ORIENTACIÓ I L'ATUR

Quan intentem realitzar una Orientació Professional, hem de tenir present les necessitats laborals de la nostra realitat i de la Comunitat Europea -no hem d'oblidar que a partir del 1992 s'establirà el mercat laboral lliure-. Si no considerem aquests aspectes, correm el risc d'orientar els nostres fills cap a un sector saturat, quan n'existeixen d'altres amb dèficit de professions.

L'estudi fet per l'INEM el 1988 amb el títol "L'observatori de les ocupacions", revela que milers de propostes de treball d'arreu de l'estat no van poder-se cobrir per manca de treballadors especialitzats.

Segons aquesta investigació, (la més actualitzada), la major variació del mercat de treball s'ha produït en el Sector de Serveis, amb un fort creixement tant de l'oferta com de la demanda.

D'entre les professions que més acusen la manca de personal preparat, podem destacar-ne: monitor esportiu, vigilants jurats, paletes, encofradors, ferrallistes, encarregats d'obra urbana, col.locador de rajoles, guixaire, operador de pala i grua, experts en energia solar, manyans, llauners, tècnic en electrònica; d'altra banda, i contràriament a una creença molt estesa, la demanda de tècnics informàtics ha començat a disminuir.

5. LES NOVES PROFESSIONS

L'Institut Català de Noves Professions, creat el 1986, adscrit al Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya, té com a funcions, entre d'altres, actualitzar i analitzar les mutacions que es produeixen en el món professional i elaborar, visar o aprovar programes i plans de formació i d'estudi de noves professions i programes de reconversió professional o educativa. Algunes de les noves professions toquen els següents camps: agricultura, béns culturals, biopròtesi, biotecnologia, construcció, rehabilitació i restauració d'edificis, l'energia, nous materials, informàtica, tècnics superiors, el làser, la robòtica, serveis d'assistència a la tercera edat, la telemàtica.

En cadascun d'aquests camps hi ha des de 5 fins a 38 especialitats diferents, com és el cas de la informàtica.

6. LA REFORMA QUE VE...

El Projecte de Reforma del Sistema Educatiu que probablement començarà a posar-se a la pràctica

durant el curs 90/91, perllonga l'educació obligatòria fins al 16 anys. El jovent entre 14 i 16 anys podrà escollir diverses opcions, la qual cosa facilitarà la seva preparació una vegada hagi passat el "tronc comú", de cara a una elecció posterior. (Si voleu més informació sobre la Reforma, podeu consultar EL PLEC que la FaPaC va editar sobre el tema).

7. ELS ESTUDIS I LES BEQUES

A fi de facilitar els estudis, diversos organismes estatals, autonòmics i certes institucions convoquen cada any beques i ajuts econòmics per als estudiants. Si s'hi vol accedir, cal complir els requisits que s'estableixen i aportar la documentació sol·licitada. Recordem que els organismes estatals publiquen les convocatòries de beques mitjançant el BOE, i la Generalitat a través del DOGC. La resta d'organismes i d'institucions les solen exposar a les respectives seus.

En tot cas, aquests ajuts solen exposar-se en el tauler d'anuncis de cada centre escolar.

Aquests ajuts comprenen els diferents nivells del Sistema Educatiu, o bé d'altres com la música, arts aplicades, etc. o qualsevol altre tipus d'estudi reconegut.

L'obtenció d'una beca comporta generalment la gratuïtat de la matrícula, un ajut per a llibres i material escolar, i de vegades per al menjador, desplaçaments, etc.

Les Beques d'Estudi, que són les més importants, s'han de sol·licitar al Departament d'Ensenyament de la Generalitat, a través del Centre, en aquestes dates:

- de l'1 al 15 de juny es publica en el DOGC i s'exposa en el tauler d'anuncis del Centre.
- del 15 al 30 de juny s'han de demanar al Centre.
- a partir de l'1 d'octubre, en casos excepcionals.

8. UN EXEMPLE: DOS PROGRAMES D'ORIENTACIÓ

La pedagoga Imma Estruch, a la revista "Perspectiva Escolar" núm. 106, descriu un programa d'orientació, que en principi pot facilitar als tutors l'orientació dels seus alumnes, i permetre als pares de tenir més elements per a ajudar els fills.

a) Objectius generals

1. Qui sóc?

Que sigui capaç de diferenciar les pròpies característiques (interessos, motivacions, aptituds, etc.) en relació als altres.

2. Què puc fer?

Que conegui les diferents opcions escolars i professionals, les seves característiques, requisits, perspectives, etc.

3. Com ho faré?

Que identifiqui una o dues àrees professionals que puguin ser apropiades per a ell, i que seleccioni el tipus de formació que es necessita.

b)Activitats

1. Qui sóc? Primer trimestre: alguna de les activitats podria ser

- presentació del Programa a la reunió que es fa a principi de curs amb els pares.

- Passar un Qüestionari d'Interessos Professionals senzill, per tal que els mateixos nens la corregeixin.

- Fer un joc a classe, en el qual tots diuen quina professió és més adient per a cada company.

- Preparar a classe una petita enquesta per passar als pares, on diguin la professió que veuen més adequada per al seu fill i per què.

2. Què puc fer? Segon trimestre

- Conversa amb dos o tres ex-alumnes de l'escola que fan BUP

- Confeció d'un mapa del barri, indicant els centres de BUP i FP, públics i privats. Distribuir-se per grups i anar a cercar informació de les especialitats que imparteixen i dates de pre-inscripció, matriculació, etc.

- Xerrades de professors de BUP, FP, etc.

3. Com ho faré? Tercer trimestre

- Elaborar un informe de l'àrea professional que han triat, on s'expressin de forma resumida les característiques i les sortides professionals de l'àrea.

- Escollir alguns dels diferents diagrames i d'altres treballs realitzats per fer-ne murals per presentar a la reunió de pares, on el tutor e els alumnes exposen i comenten valorativament els treballs fets i les conclusions a què han arribat.

Un altre programa és el que ha experimentat el psicòleg gallec José Ramon Lago, i que resumim tot seguit.

a) Objectius

- Proporcionar al jove un seguit d'activitats que li facilitin la reflexió sobre les seves capacitats, i conèixer les diverses alternatives que li ofereix el Sistema Educatiu.

b)Activitats

1. Presentació del programa a pares i alumnes.

2. Subministrament d'un qüestionari integrat per 4 blocs:

a. Autoavaluació: quines assignatures t'han agradat més? en quines has obtingut millors resultats?

b. Diferenciació entre els seus desitjos i les expectatives dels altres.

c. analitzar i esbrinar els estudis que tenen els amics, parents, coneguts, etc.

d. Detectar les opcions que més li agraden i que ahora poden comptar-se entre les ofertes de la pròpia població.

3. Xerrades d'un professional de l'INEM per a pares i alumnes de 8è.

4. Debats en petits grups sobre els factors condicionants de l'elecció.

5. Recerca d'informació a través d'enquestes a persones conegudes.

6. Xerrades amb tutors i professors, i visita a un centre de BUP i a un de FP.

“QUATRE CONSELLS PER ALS PARES

El psicòleg Joan Riart exposava a "El Pati" - suplement d'educació del Diari de Barcelona- els següents consells per als pares que ens plantegem l'orientació professional dels nostres fills i filles. "Seria bo que els pares ens acostuméssim a quatre coses:

1. No imposar la nostra voluntat. Això de "vull que faci de mecànic perquè a mi em sembla millor per a ell", no és just. Nosaltres no som els fills.

2. hem de procurar conèixer tan bé com sigui possible el fill. Es a dir, les seves aptituds intel.lectuals que tot sovint no es reflecteixen en el rendiment acadèmic, que està distorsionat per raons d'edat, aprenentatges i continguts, també cal conèixer la seva personalitat, gustos, afeccions, les seves limitacions i debilitats.

3. Saber clarament les possibilitats d'elecció: què és el BUP?, per què serveix la FP?, quins nivells tècnics hi ha en l'àrea professional que ens interessa?, quins camins d'accés a la universitat hi ha des de la FP?, quines perspectives de feina hi ha per aquest camí o per aquell altre? i així moltes altres preguntes.

4. Ajudar el fill o la filla a decidir per ell mateix. Cal, però, tenir ben assumits els passos anteriors. ES una decisió complexa. Cal comparar bé el coneixement amb els gustos, mesurar bé les forces, ser realistes i lògics."

Diari de Barcelona,29/3/89 “

Autor del text: Patricia Tschorne